

UCHWAŁA NR 5629/22
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Z DNIA 20 LIPCA 2022 ROKU

W SPRAWIE:

rozpatrzenia petycji dotyczącej zmiany uchwały Nr XXII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw oraz uchwały Nr XXII/291/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych” wniesionej przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kominki i Piece oraz Cech Zdunów Polskich.

NA PODSTAWIE:

Na podstawie art. 13 ust. 1, art. 15 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870 z późn. zm.), art. 238 §1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021r. poz. 735 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego rozpatruje petycje Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kominki i Piece oraz Cechu Zdunów Polskich w sprawie zmiany uchwały Nr XXII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw oraz uchwały Nr XXII/291/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych” w sposób określony w uzasadnieniu do uchwały. Uzasadnienie stanowiska Zarządu Województwa Świętokrzyskiego stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wraz z uzasadnieniem podlega doręczeniu do Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kominki i Piece oraz Cechu Zdunów Polskich.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**

ANDRZEJ BĘTKOWSKI
(dokument podpisano elektronicznie)

Uzasadnienie

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego przedstawia swoje stanowisko, odnoszące się kolejno do zgłoszonych postulatów:

1. Podjęcia, w ramach dostępnych środków prawnych i kompetencji, wszelkich działań niezbędnych do naprawy następujących uchwał:

- uchwała Nr XXII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,
- uchwała Nr XXII/291/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”,

tak, by usunąć z nich wszelkie ograniczenia eksploatacji urządzeń spełniających wymogi ekoprojektu i wykorzystujących jako paliwo stałe odnawialne źródła energii (drewno kawałkowe, pellet, brykiet drzewny).

W celu ochrony życia i zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego, popierając potrzebę podjęcia wszelkich działań w celu poprawy jakości powietrza, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego w uchwale Nr XXII/291/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych” (POP), jako główne działanie naprawcze wskazał zastąpienie niskosprawnych kotłów na paliwa stałe poprzez:

- 1) podłączenie do sieci ciepłowniczej lub zastąpienie urządzeniami opalnymi gazem;
- 2) zastąpienie kotłami zasilanymi olejem opałowym, ogrzewaniem elektrycznym, OZE;
- 3) zastąpienie nowymi kotłami według normy ekoprojektu;
- 4) stosowanie w nowo powstałych budynkach hierarchii źródeł ogrzewania: OZE, podłączenie do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej, urządzenia opalone olejem, ogrzewanie elektryczne lub montaż nowych kotłów spełniających wymagania ekoprojektu.

Równocześnie w uchwale Nr XXII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,

tzw. „uchwale antysmogowej” wprowadzono przepisy, które poprzez etapowe działania mają doprowadzić do stanu, gdzie od 1 lipca 2026 r., wolno będzie użytkować tylko odnawialne, bądź niskoemisyjne źródła ciepła, takie jak: pompy ciepła, ogrzewanie elektryczne, ogrzewanie z sieci ciepłowniczej, kotły na gaz lub olej opalowy oraz na zasadzie wyjątku od obowiązującej reguły generalnej, będzie można użytkować:

- a) eksploatowane przed wejściem w życie przedmiotowej uchwały instalacje spełniające wymagania ekoprojektu, do czasu ustania ich żywotności,
 - b) w sytuacji potwierdzenia przez przedsiębiorstwo gazownicze i/lub ciepłownicze lub dystrybutora gazu i/lub ciepła braku możliwości podłączenia budynku do sieci gazowej lub ciepłowniczej, dopuszczalne będzie spalanie paliw stałych, w tym także pelletu drzewnego w instalacjach:
 - spełniających wymogi ekoprojektu określone w ust. 1 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe
 - spełniających wymogi ekoprojektu określone w ust. 1 i 2 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe, że instalacje te będą:
 - a. osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80%,
 - b. zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w ust. 2 lit. a załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe.
2. Zniesienia wszelkich zakazów i ograniczeń eksploatacji kominków i pieców na drewno (biopaliwo stałe), w szczególności miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń spełniających wymogi Ekoprojektu.

Popierając słuszność postulatu, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego informuje, iż zakaz odnoszący się tylko do eksploatacji kominków określony został w integralnej części POP, tj. Planie działań krótkoterminowych, wyłącznie jako czasowy zakaz palenia w kominkach w przypadku ogłoszenia ALARMU II STOPNIA – ALARMU SMOGOWEGO, ale pod warunkiem, że nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym.

W przypadku ogłoszenia ALARMU I STOPNIA – jedynie zaleca się rezygnację z korzystania z kominków opalanych drewnem, również gdy nie stanowią jedyne źródła ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych. Są to konieczne działania zmierzające do jak największej redukcji stężeń zanieczyszczeń w możliwie najkrótszym czasie, po ogłoszeniu danego stopnia alarmu, a więc w momencie kiedy stężenia zanieczyszczeń zagrażają zdrowiu i życiu mieszkańców.

Natomiast „uchwała antysmogowa” wprowadza od 1 lipca 2026 r. zakaz użytkowania instalacji na paliwo stałe w budynkach, jeśli istnieje możliwość przyłączenia do sieci gazowej lub ciepłowniczej, co w praktyce oznacza, iż wszystkie budynki, które znajdują się w zasięgu oddziaływania sieci ciepłej bądź gazowej będą musiały zostać do niej podłączone. Nie wyklucza to jednak stosowania instalacji OZE (za wyjątkiem biomasy), ogrzewania elektrycznego, olejowego i innych nieemisyjnych źródeł ciepła, a zapisane w uchwale odstępstwo od tej zasady dopuszcza również eksploatację instalacji spełniających wymagania ekoprojektu do czasu ustania ich żywotności.

Podczas doboru odpowiednich działań naprawczych nie kierowano się jedynie redukcją dwutlenku węgla, ale przede wszystkim eliminacją tych zanieczyszczeń, które wskazują na zły stan jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, ze względu na występujące od wielu lat przekroczenia poziomów dopuszczalnych, tj. pyłu PM10 i pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Według badań WHO średnie stężenie roczne PM2,5 na poziomie $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$ jest związane z 15% wyższym, długoterminowym ryzykiem umieralności w stosunku do wartości $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Redukcja stężeń PM2,5 z poziomu $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ pozwoliłaby zmniejszyć ryzyko przedwczesnej umieralności o 6%. W przypadku benzo(a)pirenu za wartość bezpieczną dla zdrowia i życia uznaje się średnie roczne stężenie na poziomie $1 \text{ ng}/\text{m}^3$ (wartość docelowa wskazana w prawie UE).

Drewno jest uznawane za odnawialne źródło energii. Jednak należy pamiętać, że najlepiej absorbują CO₂ drzewa 50-100 - letnie, których wycinkę trudno zrekomensować nasadzeniami młodych drzewostanów. Dodatkowo należy podkreślić, że drewno nie jest paliwem bezemisyjnym. Podczas spalania drewna powstaje znaczna ilość bardziej niebezpiecznych związków. Jak podaje Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami („Wskaźniki emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw dla źródeł o nominalnej mocy cieplnej do 5 MW, zastosowane do automatycznego wyliczenia emisji w raporcie do Krajowej bazy za 2020 r.”), podstawowe z nich to tlenki azotu, których wskaźnik emisji wynosi 90-150 g/GJ, tlenek węgla 500-3000 g/GJ, CO₂ 115 000 g/GJ, tlenki siarki 7-50 g/GJ oraz pyły, będące główną przyczyną

smogu. Najniższa wartość wskaźnika emisji pyłów zawieszonych całkowitych (TPS) przy spalaniu w instalacjach do 0,5 MW spełniających normy ekoprojektu wynosi dla biomasy 20 g/GJ. Dla porównania te same wskaźniki dla paliw ciekłych 2 g/GJ, paliwa gazowe 0,5 g/GJ, a dla węgla 22 g/GJ.

Pozostałe zanieczyszczenia emitowane przy spalaniu drewna to: fenole, aldehydy oraz węglowodory, które dzielą się na kilkaset grup. Szczególnie niebezpieczne są wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, do których zaliczany jest najbardziej toksyczny benzo(a)piren, którego najniższa wartość wskaźnika emisji przy spalaniu biomasy wynosi 0,015 g/GJ, tyle samo dla węgla, natomiast w przypadku paliw gazowych wynosi 8×10^{-7} g/GJ. Wyniki modelowania opracowane na potrzeby POP wykazały, że na przeważającym obszarze województwa wartości benzo(a)pirenu mieściły się w przedziale od 1 do 5 ng/m³. Miejscowo stężenia były wyższe i przekraczały wartość 10 ng/m³. Biorąc pod uwagę, że benzo(a)piren jest przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, które powodują wzrost podatności do tworzenia się połączeń z materiałem genetycznym, co prowadzi do mutacji genów, a w konsekwencji do powstawania nowotworów, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego zdecydował o wprowadzeniu zakazu użytkowania instalacji na paliwo stałe, jeśli istnieje możliwość przyłączenia budynku do sieci gazowej lub ciepłowniczej, gdyż ciepło systemowe jest najbardziej efektywnym sposobem na ograniczenie niskiej emisji. Spaliny wyprowadzane do powietrza przez kominy na osiedlach domków jednorodzinnych tworzą tzw. niską emisję, kiedy to zanieczyszczenia rozprzestrzeniają się na niewielkiej wysokości. Ciepło sieciowe jest już standardem w nowoczesnym budownictwie, służy nie tylko do ogrzewania domów i mieszkań, ale również ciepłej wody użytkowej. Takie rozwiązanie eliminuje również ryzyko podtrucia się tlenkiem węgla, co sprawia, że używanie ciepła sieciowego jest najbezpieczniejszą formą ogrzewania. Sieci ciepłownicze obsługują tysiące mieszkań i domów, co sprawia, że jest to jedno z najbardziej ekologicznych rozwiązań dostępnych na rynku. Zastosowanie nowoczesnych technologii powoduje wysoką sprawność spalania paliwa, dzięki czemu w bezpośredni sposób przyczynia się do zmniejszenia problemu smogu w miastach.

Odnosząc się do poruszanych w uzasadnieniu petycji kwestii dotyczących wprowadzenia do uchwał elementów edukacyjnych, w pełni popierając słuszność petycji, należy uznać, że najlepszym narzędziem dla ochrony powietrza jest zwiększanie świadomości mieszkańców. Dlatego właśnie, jednym z głównych działań naprawczych wynikających z Programu ochrony powietrza jest prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych oraz informacyjnych i szkoleniowych. Zapis ten zobowiązuje każdą gminę w województwie do przeprowadzenia

minimum jednej kampanii edukacyjnej. Również Samorząd Województwa realizuje to działanie. W celu promowania odnawialnych źródeł energii, które dla województwa świętokrzyskiego są jedną z dróg do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego samorządów, od dwóch lat realizowana jest kampania informacyjno-edukacyjna „Nie rób świata na szaro”. W ramach kampanii organizowane są warsztaty, konferencje, gdzie prezentowane są praktyczne i innowacyjne rozwiązania w celu zagwarantowania ekologicznego ciepła szczególnie dla mieszkańców najuboższych. Również samorzady na terenie województwa świętokrzyskiego prowadzą liczne akcje edukacyjne szczególnie te, które dotyczą zakazu palenia odpadami, czy instruktarzy prawidłowego spalania paliw.

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego również stoi na stanowisku, iż kwestie tak istotne dla społeczeństwa jak stanowienie prawa miejscowego, winny być przeprowadzane z udziałem społeczeństwa, dlatego też obie uchwały będące przedmiotem petycji procedowane były zgodnie z art. 39 ust. 1 oraz 54 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz art. 91 ust. 9 i 96 ust. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowywania projektów uchwał poprzez ogłoszenie w regionalnym dodatku Gazety Wyborczej oraz poprzez wywieszenie informacji na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Podczas Konwentu Prezydentów Miast, Burmistrzów i Wójtów Regionu Świętokrzyskiego zorganizowane zostało spotkanie, podczas którego omówione zostały najnowsze zmiany w prawie dot. ochrony powietrza i jednocześnie przedstawiono wypracowane założenia do projektu uchwały. Każdorazowo zwracano się o opinię do wszystkich wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i starostów z terenu województwa świętokrzyskiego oraz do Świętokrzyskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Projekt uchwały antysmogowej, opracowywany przy udziale Zespołu doradczego, w skład którego wchodził przedstawiciele samorządów, uczelni, instytucji ochrony środowiska, przedstawiciele branży ciepłowniczej i energetycznej, organizacji pozarządowych, powołanego uchwałą Nr 525/19 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego w dniu 29 kwietnia 2019 r., był konsultowany od września 2019 r. do maja 2020 r. Projekty obu dokumentów zostały umieszczone na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz BIP, o czym informowano społeczeństwo poprzez lokalną prasę. Ponadto w związku z sytuacją występowania na terenie kraju wirusa SARS-coV-2, bezpośrednie spotkania konsultacyjne zmieniono na formę on-line i przeprowadzono trzy ogólnodostępne webinaria. Wszystkie uwagi na każdym etapie postępowania były analizowane

i rozpatrzone. Jednym z uwzględnionych postulatów było złagodzenie zapisów ust. 3 w §7 „uchwały antysmogowej” i dopuszczenie użytkowania instalacji spełniających wymagania ekoprojektu do czasu ustania ich żywotności. Przesunięto również termin wejścia w życie przepisów dot. instalacji niespełniających wymogów w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3, 4 lub 5 do dnia 1 lipca 2023 r.

Rozpatrując petycje Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, na podstawie przeprowadzanych analiz wpływu wymiany wysokoemisyjnych systemów grzewczych na roczne wyniki oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, będzie na bieżąco rozważał ewentualne podjęcie inicjatywy zmiany przepisów w tym zakresie.